

FNV Vrouwen magazine

UITGAVE VAN DE
FNV VROUWENBOND
december 2007 nummer 28

KERSVERS BESTUURDER

ERICA VAN ENGEL

**'Ik
hoop een
rolmodel
te kunnen
zijn'**

Pleidooi voor puberschapsverlof

**Opvoeden houdt
niet op bij 12 jaar,
voorzieningen wel**

Carien Evenhuis & Jeroen de Wildt

**Het duo achter
www.emancipatie.nl**

Mantelzorgers

**Klem tussen werk
en zorg**

7 Puberschapsverlof

Opvoeden houdt niet op als je kind 12 wordt, maar de voorzieningen wel. Mirjam Schöttelndreier pleit voor puberschapsverlof.

14 Allochtone powervrouwen

Twintig zwarte-migranten- en vluchtelingenvrouwen staan in de startblokken voor een bestuursfunctie binnen de FNV. De Vrouwenbond stoomde ze klaar.

18 Klem tussen werk en zorg

De FNV vraagt aandacht voor werkende mantelzorgers

8 Het cement van de samenleving

Onbetaalde (zorg)arbeid verdient meer waardering. Ook financieel. Twee projecten moeten daarvoor zorgen.

21 'Vrouwen moeten wat meer lanterfanten'

De stichting WAHO stopt. Afscheidsinterview met voorzitter Petra Verdonk

12 Carien Evenhuis & Jeroen de Wildt

Hun hele leven staan ze al op de bres voor vrouwenemancipatie: Jeroen de Wildt en Carien Evenhuis, het duo achter www.emancipatie.nl. Een dubbelinterview.

En verder:

- 2 Afscheidsinterview Eva Prins, hoofd- en eindredacteur van het FNV VrouwenMagazine
- 4 Column Judith Ploegman
- 4 In t Kort: berichten
- 22 Service: berichten uit de Vrouwenbond en de FNV
- 23 Anya Wiersma: van de voorzitter
- 23 Colofon + VAT-vrouwen
- 24 Nieuw lid

PRIKKELS

En goede directeur is als een goede huisvrouw. Zij staat de hele dag voor velerlei verschillende taken en problemen, die zich vaak ook nog tegelijkertijd voordoen en die ze allemaal alleen moet oplossen.'

PIERRE VINKEN, EX-TOPMAN VAN ELSEVIER, IN DE VOLKSKRANT, SEPTEMBER 2007

Als een vrouw wordt benoemd, kan er op die plek geen man worden benoemd. En ik weet hoe het werkt in een mannenwereld: jij doet nu iets voor mij, dan doe ik de volgende keer iets voor jou. Het wordt gemaskeerd met 'we willen graag een vrouw, maar we kunnen er geen vinden'. Nou, die koop ik niet meer. Ik pak zo een schoenendoos vol namen van vrouwen die willen en kunnen.'

EUROCOMMISSARIS NEELIE KROES IN NRC HANDELSBLAD, NOVEMBER 2007

Vrouwen krijgen nog steeds vanuit hun omgeving en zeker ook van vriendinnen en zussen te horen dat ze een ontaarde moeder zijn als ze werken. Waarom zou je eigenlijk kinderen nemen als je toch de hele dag werkt? Die houding moet veranderen en vrouwen die toch kiezen voor een carrière kunnen op mijn steun rekenen.'

MINISTER PLASTERK IN HET AD,

'DAAROM BEN IK JOURNALIST GEWORDEN. UIT NIEUWSGIERIGHEID'

'Ik kijk nu veel kritischer naar de positie van vrouwen'

Eva Prins (36) was zeven jaar lang de drijvende kracht achter het FNV VrouwenMagazine. Eind dit jaar stopt ze. Met voorzitter Anya Wiersma blikt ze terug en vooruit. 'Ik ben echt een bladenmens.'

tekst Anya Wiersma
fotografie Liesbeth Dinnissen

Toen Eva zeven jaar geleden bij de Vrouwenbond solliciteerde, was ze nog volstrekt onbekend met de bond. Toch reageerde ze op de vacature voor communicatiemedewerker. 'Het onderwerp 'vrouwen' sprak me aan en het maken van een blad. Daarnaast was een baan van twee dagen in de week goed te combineren met mijn werk als freelance journaliste.'

Zeggenschap

Eva werd hoofd- en eindredacteur van het FNV VrouwenMagazine. 'Fantastisch leuk werk', vindt ze. 'Dat zal ik ook zeker gaan missen. Als freelancer lever je alleen een artikel aan, maar heb je geen zeggenschap over het eindresultaat van het blad. Bij het VrouwenMagazine mocht ik bijna alles bepalen.' Daarmee komt Eva echter ook bij een nadeel van het werk: ze was de enige betaalde kracht voor het blad. 'Het sparren en brainstormen met collega-journalisten heb ik wel gemist.'

Andere wereld

Eva was ook verantwoordelijk voor de website, maar daar heeft ze minder mee dan met het maken van een tijdschrift. 'Het bijhouden van de site is voor mij geen journalistieke uitdaging. Ik ben echt een 'bladenmens', ik moet iets in mijn handen kunnen hebben. En ik wil op pad, mensen ontmoeten, op onbekende plekken komen.' Haar artikel over de Poolse gastarbeiders vindt ze een van de mooiste die ze voor het VrouwenMagazine maakte. Ook de verhalen over het moedercentrum in Den Haag, over de Marokkaanse vrouwenvereniging Al Amal in Utrecht en natuurlijk over de vrouwen in Wit-Rusland, schieten haar te binnen als hoogtepunten. 'Zulke onderwerpen geven je een kijkje in een andere wereld dan je eigen kleine kring. Dat vind ik fantastisch. Daarom ben ik journalist geworden. Uit nieuwsgierigheid.'

Kritische vrouwenbril

Het werk heeft haar kijk op de wereld zeker beïnvloed. 'Ik kijk nu veel kritischer naar de positie van vrouwen. Voorheen was ik me minder bewust van de ongelijkheid die er nog altijd is tussen mannen en vrouwen.' Eva is van mening dat de Vrouwenbond zich moet blijven richten op de kwetsbare groep vrouwen: alleenstaande moeders, oudere vrouwen. 'Helaas zijn die onderwerpen niet zo sexy waardoor de Vrouwenbond nog altijd bij veel mensen onbekend is. Dat is wel eens frustrerend.' Of de Vrouwenbond toekomst heeft, durft ze niet te zeggen. Maar het werk moet hoe dan ook worden voortgezet, want is nog altijd nodig, vindt ze. Naast haar freelance werk blijft Eva volgend jaar nog bij enkele projecten van de Vrouwenbond betrokken. Zo zal ze onder meer het jubileumboekje ter ere van het zestigjarig bestaan van de bond maken.

Trots

Eva vindt zichzelf een kritische eindredacteur. 'Ik leg de lat hoog. Voor mezelf, maar ook voor anderen. Ik heb het vooral de schrijfsters daarmee vaak erg moeilijk gemaakt.' Maar het resultaat mocht er zijn, vindt Eva. Ze is trots op het VrouwenMagazine en zal het met belangstelling blijven volgen. 'Zeker als je kijkt naar de beperkte middelen en menskracht waarmee het moet worden gemaakt, vind ik het een goed en mooi blad.'

Vaders 2

Het veelbesproken fenomeen van stressende jonge moeders voedt vreemd genoeg mijn sympathie voor de rol van de vaders. Het begint al voor de geboorte. Ongeboren vrucht erkennen, kindje erkennen, wettelijk gezag aanvragen. Begrijpelijke bureaucratische regelingen. Maar toch. Wie in het volste vertrouwen en vanwege de nare bijsmaak te lang wacht met het aanvragen van het wettelijk gezag kan van een lelijk koude kermis thuis komen. Moederlief is rancuneus. Vader stapt verdrietig naar de rechter. De uitspraak: Vaders recht beslaat een weekend per twee weken en drie weken in de zomervakantie.

Dan het vaderschapsverlof. Je krijgt een kindje. Ongetwijfeld de meest intense ervaring die er bestaat. Vader krijgt precies twee dagen de tijd. Niet bedoeld voor emoties, maar voor formele zaken. Kindje erkennen, geboortekaartjes versturen, kraamvisite telefonisch in goede banen leiden. Moeder ligt immers uitgeput van de bevalling in bed met het emotionele wonder aan haar borst. Zodra de kraamvisite komt, is vader al weer aan het werk.

Aan het werk. Zeer waarschijnlijk voor een baas die ofwel een man is wiens kinderen opgevoed zijn door (bijna) fulltime moeders, ofwel een vrouw zonder kinderen. Begrip opbrengen voor crècheafspraken, zieke kinderen en papadagen is lastig zonder referentiekader. Dat is geen vraag van schuld en boete, maar een logisch gevolg. De druk is hoog. 'Sorry lief, ik zie echt door de bomen het bos niet meer!'. Moeder, logischerwijs gevormd door het verantwoordelijkheidsgevoel van generaties moeders voor haar, geeft al snel toe. Tweederangsouders, die mannen. Ik geef het ze te doen.

'Zwangerschapsregeling met terugwerkende kracht'

Het Proefprocessenfonds Clara Wichmann gaat in hoger beroep om voor zelfstandigen die tussen 2004 en 2008 zwanger waren of zijn een regeling te eisen. Vanaf halverwege 2008 komt er, na flinke druk van onder andere de FNV en de Vrouwenbond, eindelijk weer een publieke uitkering voor zwangere zelfstandigen. Zwangerschapsverlof voor zelfstandigen was in 2004 met afschaffing van de WAZ-regeling verdwenen. Zelfstandig ondernemers die zwanger werden, moesten zichzelf maar zien te redden. Aan die situatie komt halverwege 2008 dus een eind. Maar zo'n 20.000 zelfstandigen die sinds 2004 zwanger zijn (geweest), vallen buiten de boot. De Vrouwenbond en de FNV pleitten eerder al voor een compensatieregeling voor deze vrouwen. Het fonds hoopt dit nu met een hoger beroep af te dwingen.

Over poetsen, vlijt en properheid

Vijf vrouwen op hun knieën voorovergebogen op een steiger aan de rivier. Zo werd in 1937 de wekelijkse was gedaan in

Rijssen. In Maastricht staan vrouwen in diezelfde jaren '30 op een binnenplaats met schort voor gebogen over houten wastobbes. De beelden zijn te zien in het boek 'In Holland staat een huis'. Historica Ingrid van der Vlis beschrijft hierin honderd jaar huishouden in Nederland. Wasdag & grote schoonmaak, de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, dienstmeisjes ('een meisje voor halve dagen'), de huishoudschool ('spinazieacademie'), de komst van stofzuiger, elektrische strijkijzer, koelkast en wasmachine, van de man achter het fornuis ('In 1964 nog geportretteerd als het grootste kind in het gezin') en de emancipatiebewegingen Dolle Mina en M/V Maatschappij. Het komt allemaal aan bod in het boek dat alleen al vanwege de vele historische foto's uit het Spaarnestad Fotoarchief de moeite waard is. 'In Holland staat een huis', is uitgegeven door uitgeverij Scriptum, kost € 16,- en is verkrijgbaar in de boekhandel.

De uitgeverij geeft aan lezers van het FNV VrouwenMagazine tien exemplaren weg.

Stuur een (gefrankeerd) briefkaartje met naam en adres naar: Scriptum. t.a.v. actie FNV VrouwenMagazine, Postbus 293, 3100 AG Schiedam. De eerste tien inzenders krijgen een boekje thuisgestuurd.

Laat geen geld liggen

Uit onderzoek blijkt keer op keer dat veel mensen geld mis lopen doordat ze niet weten welke inkomensaanvullende regelingen er zijn of waar ze recht op hebben. Het Nibud, nationaal instituut voor budgetvoorlichting, heeft daarom een handige website gemaakt. Met dit programma kunnen bezoekers op een eenvoudige manier berekenen op welke regelingen ze recht hebben én zien waar en hoe ze die aan kunnen vragen. Kijk op: www.berekenuwrecht.nl

Vrouwenwoensdag

Grace Dias van Louter Coaching lanceert samen met Regeltante vanaf januari een nieuw initiatief: de vrouwenwoensdag: een ontmoetingsavond door en voor vrouwen. Elke tweede woensdagavond van de maand organiseert een vrouwelijke coach ergens in Nederland zo'n 'vrouwenwoensdag.' Op deze avonden kunnen vrouwen kennis en ervaringen rond een thema uitwisselen en zo samen op zoek gaan naar ideeën en inspiratie voor positieve veranderingen. Thema's zijn onder andere: werk/privé-balans, loopbaan, positieve communicatie, assertiviteit en opvoeding. De toegangsprijs is € 29,- per bijeenkomst. Kijk voor meer informatie op www.regeltante.nl of mail naar: coach@loutercoaching.nl

Twee weken betaald vadersverlof?

Twee weken betaald kraamverlof voor vaders in plaats van de karige twee dagen? GroenLinks en de FNV vechten er al een tijdje voor en hebben nu steun van de Raad van State. Dit belangrijkste adviesorgaan van de regering ziet geen juridische bezwaren tegen een wettelijke regeling waarbij vaders op kosten van werkgevers twee weken betaald kraamverlof krijgen. Eerder al betuigden via de FNV-actie 'Superpapa' 2500 mannen hun steun aan dit voorstel. CDA, VVD en de PVV zijn echter tegen waardoor de initiatiefwet van GroenLinks vooralsnog geen kamermeerderheid heeft.

Feministische buttons

'Blijf van mijn lijf', 'Het persoonlijke is politiek' en 'Baas in eigen buik.' Ter ere van de expositie 'Seventies in Nijmegen' in Museum het Valkhof heeft vrouwendocumentatiecentrum De

Feeks slogans uit de 2e Feministische golf op buttons laten zetten. Wil jij uitdragen dat je feminist bent? Bestel dan een button via tel. 024 3230276 of e-mail: feeksdoc@vrouwen.net. De buttons kosten € 1,50 per stuk en vijf voor € 6,50.

'Een wijf om trots op te zijn'

Wegens haar onvermoeibare strijd tegen vrouwenhandel en misstanden in de prostitutie krijgt Karina Schaapman (48) de Harriët Freezerring 2007, de jaarlijkse emancipatieprijs van *Opzij*. Karina is PvdA-raadslid in Amsterdam en schrijfster.

Ze kreeg in 2004 landelijke bekendheid met haar boek 'Zonder moeder'. Hierin onthulde ze dat ze zelf ook een paar jaar prostituee is geweest. In 'Hoerenlopen is niet normaal' (2007) en in 'Het onzichtbare zichtbaar gemaakt' (2005) heeft ze laten zien wat er allemaal schort aan het 'oudste beroep ter wereld'. Dankzij haar inzet komt er binnenkort in Amsterdam een gezondheidscentrum voor prostituees en een expertisecentrum mensenhandel. 'Onzichtbaar leed zichtbaar maken', is haar drijfveer.

Met niet meer dan de huishoudschool, schopte ze het uiteindelijk tot raadslid. De site van de PvdA-Amsterdam noemt de winnares: 'Een wijf om intens trots op te zijn'.

foto Heidi de Gier

Inzet voor Aziatische au-pairs beloond

Diana Oosterbeek-Latoza is voor haar inzet voor Aziatische vrouwen in Nederland beloond met de Zamiaward. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt door stichting Zami aan een vrouw die een bijzondere bijdrage heeft geleverd aan de empowerment van zwarte migranten- en vluchtelingen vrouwen. Diana Oosterbeek – Latoza is één van de oprichters van Bayanihan, organisatie voor belangenbehartiging van Filipijnse vrouwen in Nederland. Zij zet zich al jaren in voor de 'bedienden' van Nederland: de vaak onzichtbare, papier- en stemloze au-pairs uit de Filipijnen en andere Aziatische landen.

Flexibeler werken

Onlangs adviseerde de Raad voor Werk en Inkomen om flexibeler om te gaan met werktijden.

Dat daar bij werknemers grote behoefte aan is, bewijst Vivienne Westerhoud met haar vacaturesite: www.gtot3.nl Hierop staan alleen vacatures voor hoogopgeleiden die flexibel kunnen worden vervuld in tijd én plaats, dus goed te combineren zijn met zorgtaken thuis. Ruim 30.000 hoogopgeleide vrouwen bezoeken de site maandelijks.

Zwarte topvrouwen

De van oorsprong Surinaamse Sherita Narain (35) is uitgeroepen tot Zwarte Zakenvrouw Nederland 2007. Narain, opgeleid tot juriste en bedrijfskundige (links op de foto), is directeur en mede-eigenaar van Thermen Holiday, een saunacomplex in Schiedam met 230 medewerkers. In het juryrapport wordt Narain geprezen voor haar energie, creativiteit en zakelijkheid. Ze maakt haar motto waar, vindt de jury: 'Volg je hart en durf je droom waar te maken, want alleen dan kan je uitblinken.' Bovendien zet ze zich in om ook anderen, met name vrouwen, te inspireren hun droom na te jagen. Marilyn Haime (53), directeur Inburgering en Integratie bij het Ministerie van VROM (rechts op de foto), is uitgeroepen tot de Zwarte Vrouwelijke Manager 2007. Zij is de stille kracht achter de minister en heeft deze beleidsterreinen door alle woelige wateren heen weten te leiden, aldus het juryrapport.

Gratis agenda met geldtips

Het Nibud, nationaal instituut voor budgetvoorlichting, geeft gratis agenda's weg. De agenda staat vol geldtips en praktische overzichtjes om geldzaken bij te houden voor bijvoorbeeld autokosten, energieverbruik, zorgkosten en dagelijkse uitgaven. De agenda is te bestellen via: www.nibud.nl

IN 'T KORT

Spelen met je toekomst

'Werk je nu voor later of leef je alsof vandaag je laatste dag is?' Deze vraag staat centraal op de interactieve tentoonstelling 'Geld voor later'. Bezoekers kunnen spelen met hun toekomst. Na afloop krijgen ze een blauwdruk van hun leven mee, inclusief financieel overzicht, gebaseerd op de keuzes die ze tijdens het doorlopen van de levensweg hebben gemaakt. De tentoonstelling is t/m 8 juni 2008 te zien in het Geldmuseum, Leidseweg 90 in Utrecht, tel. 030 2910492. Kijk voor meer informatie op: www.pensioenkijker.nl

Opzij 'on tour'

Maandblad *Opzij* organiseert twee debatten over actuele vrouwenzaken. De 'debaters' zijn: publiciste Heleen Mees van Women on Top, program-mamaakster Sunny Bergman van de actie Beperkt Houdbaar, schrijfster Naema Tahir en Cisca Dresselhuys. De debatten, onder leiding van journaliste Sandra Rottenberg, zijn 14 januari in Pakhuis de Zwijger, Piet Heinkade 179 in Amsterdam en 16 januari in het Louis Hartloopercomplex, Tolsteegbrug 1 in Utrecht. Meer informatie staat in het januarinummer van *Opzij* en op: www.opzij.nl

Lof voor werkende moeders

Werkende moeders verdienen meer lof, vindt Jolanda Holwerda. Daarom is ze speciaal voor deze 'ambitieuze moeders' een tijdschrift begonnen: LOF 'Ik denk dat het tijd is dat we erkennen dat moeders niet willen kiezen tussen óf carrière óf kinderen, maar de ambitie hebben om beide waar te maken', schrijft ze in het voorwoord van het eerste nummer. 'Talloze vrouwen doen het gewoon.' En voor die vrouwen maakt zij LOF. In het eerste nummer zien we onder andere een advocate – in toga – aan de strijkplank met drie kinderen er om heen. Ook komen twee vrouwelijke kostwinners aan het woord: een hbo-docente en een manager communicatie en marketing. LOF is er dan ook duidelijk alleen voor de hoogopgeleide combinatievrouw. LOF verschijnt vijf keer per jaar en kost € 5,50 per nummer. Voor meer informatie kijk op: www.lofonline.nl

Ontmoetingsite voor mantelzorgers

Lotgenotencontact met andere mantelzorgers via internet. Dat biedt www.mantelzorgerbenjenietalleen.nl Deze nieuwe webkrant heeft een digitale ontmoetingsplek voor mantelzorgers. Daarnaast biedt de site informatie over andere vormen van ondersteuning.

DE MENING

Pleidooi voor puberschapsverlof

*Opvoeden van kinderen houdt niet op als ze 12 zijn. Integendeel. Het opvoeden van pubers valt lang niet altijd mee, ontdekte **Mirjam Schöttelndreier**, journaliste bij de Volkskrant. Zij maakte een rondgang langs 'gewone, middenklasse' ouders van pubers en ontdekte 'behoorlijk wat pedagogisch leed.' Ze pleit daarom voor 'puberschapsverlof': uitbreiding van het ouderschapsverlof tot 16 jaar.*

Pubers, jongeren, tieners, adolescenten of hoe de oudere jeugd ook mag heten, hebben geen beste naam. Ze liggen het liefst in bed of hangen wat rond, ze hebben een grote mond, leren liever niets en als ze het wel doen, stelt het onderwijs niks voor. Kortom, na de gezellige jaren van de basisschool, is het als ouders vooral tobben, met drank en drugs als de Grote Boze Beren dreigend op de achtergrond. Dat is zo'n beetje het beeld.

In een poging te zien wat er aan de hand is, ging ik het afgelopen jaar op onderzoek bij ouders van pubers. Het waren veelal gewone, middenklasse gezinnen waar ik kwam, autochtoon, met ouders die een redelijke opleiding en een redelijke baan hadden. Zonder de last van achterstandssituaties of integratieproblemen.

Bij deze trektocht door 'gewone mensen-land' viel mij op dat ouders zeer betrokken zijn bij hun opgroeiende kinderen. Wat ook opviel, is dat ouders aarzelend zijn over hun opvoeding. Aarzelend, in de zin dat ze zeggen 'het op deze manier te proberen'.

Achter keurige deuren bleek soms behoorlijk wat pedagogisch leed te schuilen, waar ouders bijvoorbeeld hun leuke kind van de basisschool niet meer herkennen in de moeilijke puber van nu. Waar ouders denken of hopen dat hun kind geen drugs gebruikt, of regels verzinnen en duimen dat ze effect hebben. Veel overleg, weinig harde verboden. Veel twijfel, weinig zekerheid.

Gezien de spanningen en angsten die ouders melden, is het opmerkelijk dat de vaderlandse opvoeddiscussie in termen van overheidssteun en -maatregelen meestal gaat over kinderen tot 12 jaar. Kinderen van 12 gaan naar de middelbare school, en dan is het klaar. Moeder (want zo is het nog wel) kan nu meer gaan werken, want de kleine kinderen-zorg zit erop.

Maar wie goed oplet, hoort veel van diezelfde moeders iets anders zeggen. 'Het is gek, maar

ze hebben me nu meer nodig dan vroeger', zegt de een. 'Ja, ze kunnen hun brood smeren, maar nu wordt het pas echt moeilijk', zegt een ander." **Daarom gaan vrouwen dus niet massaal veel langer werken als het zogenaamd kan, omdat het namelijk nog helemaal niet kan.**

Niet alle ouders hebben het even moeilijk, maar ik sprak ouders die overspannen thuis kwamen te zitten of hun werk niet meer behoorlijk konden doen door de intense spanningen met hun kind. Geen enkele ouder wilde helemaal niet meer werken, integendeel, werk was vaak goede afleiding en een relatie, bron van rust. Maar periodiek over de rooie en volkomen uitgeput zijn, dat waren sommige ouders wel.

Dus waarom ouders in plaats van tot het twaalfde, niet tot en met het zestiende jaar ouderschapsverlof gegund? Met zo'n verlenging erkent de maatschappij dat opvoeden niet klaar is met 12, maar op een andere manier begint. Het bevestigt dat werken goed is voor van alles, maar dat soms thuis zijn voor je kind dat niet minder is. Wie onverschillige en boze jongeren, schooluitval en jeugdcriminaliteit wil bestrijden, in de huiselijkheidscultuur die Nederland nu eenmaal is, die biedt ouders een steuntje in de rug als het opvoeden (te) zwaar valt. Jeugdzorg, maar nu op de maat van het gezin, het lijkt me een idee voor de minister van Jeugd en Gezin.

Dit is een bewerking van een artikel dat Mirjam Schöttelndreier schreef voor de opiniepagina van de *Volkskrant*.

Boek

Over haar 'trektocht' langs ouders van pubers en deskundigen, schreef Mirjam Schöttelndreier het boek 'Kan ik ook van mijn kind scheiden.'

Dit boek is uitgegeven door Meulenhoff, kost € 17,90 en is verkrijgbaar in de boekhandel.

Het cement van de maatschappij

Huishoudelijk werk, de zorg voor kinderen, mantelzorg, de extra handen in de klas of aan het bed. De maatschappij draait voor een groot deel op de onbetaalde (zorg)arbeid die voornamelijk door vrouwen wordt gedaan. De FNV Vrouwenbond vindt dat hier meer aandacht en waardering voor moet zijn, ook financieel. In twee projecten wordt daaraan gewerkt.*

interviews Daniëlle Robben
fotografie Ingrid Bertens en
Martine Sprangers

Herverdeling van betaalde én onbetaalde arbeid. Economische zelfstandigheid én zorgzelfstandigheid voor iedereen. Het waren al doelstellingen in de 2e Feministische Golf. Vrouwen zijn sindsdien *en masse* meer betaald gaan werken, maar van herverdeling van het onbetaalde werk is nog steeds geen sprake. Dit werk – huishouden, zorg voor kinderen en naasten – komt nog altijd voornamelijk op het bordje van vrouwen terecht. ‘Het kabinet lijkt het ook opgegeven te hebben om mannen meer te laten zorgen’, zegt Tineke van der Kraan, directeur van de FNV Vrouwenbond. ‘In de emancipatienota van minister Plasterk kwamen mannen niet voor.’ Het man-

tra is volgens haar alleen maar: meer vrouwen moeten meer werken. ‘Maar hoezo meer werken? vrouwen werken al. Vaak zelfs meer uren dan mannen. Alleen is een groot deel van al het werk dat zij verzetten, onbetaald.’ En onbetaald betekent in onze maatschappij: onzichtbaar en ondergewaardeerd. Al dat onbetaalde werk heeft bovendien negatieve consequenties voor de inkomenspositie, economische zelfstandigheid, carrière en het pensioen van vrouwen.

Compensatie

Om deze ongelijke verdeling rechtvaardiger te maken, zet de Vrouwenbond in op ‘verevening van zorg’. Dat wil zeggen dat degenen die een groot deel van de onbetaalde (zorg)arbeid voor hun rekening nemen worden gecompenseerd door degenen die juist minder onbetaald werken. In het project ‘zorgverevening in een veranderende samenleving’ heeft de Vrouwenbond hiervoor, met partners uit Spanje, Polen en Engeland, een aantal ideeën ontwikkeld. Er zijn modellen en systemen gemaakt om de belasting- pensioen- en sociale zekerheidsstelsels ‘zorgvriendelijker’ te maken. Eén optie is bijvoor-

beeld de invoering van ‘carecredits’. Hiermee kunnen onbetaalde zorgverleners in hun pensioen of via de belasting financieel worden gecompenseerd. Komend jaar wordt verder uitgewerkt hoe deze plannen kunnen worden gerealiseerd. Hiervoor worden contacten onderhouden met politici, beleidsmakers, vakbeweging en wetenschappers.

Erkenning

Een andere manier om meer waardering te krijgen voor al het onbetaalde werk dat vrouwen verzetten, is er simpelweg de aandacht op vestigen. Vaak wordt de tijd die vrouwen aan hun kinderen en huishouden besteden, afgedaan als ‘niets doen’ of als ‘thuis zitten.’ Ook

door henzelf.

Maar niets is minder waar. Zorgen voor kinderen en/of naasten én een huishouden runnen is, zeker tegelijk, vaak hard werken en veel organiseren. Je hebt er een hoop vaardigheden en competenties voor nodig om het allemaal in goed banen te leiden.

In het project ‘Informeel gewaardeerd’ ontwerpt de Vrouwenbond samen met het Empowerment Centre EVC, een instrument om die ervaring en vaardigheden zichtbaar te maken als ‘Eerder of Elders Verworven Competenties (EVC)’. Door de competenties die met onbetaalde zorgarbeid zijn opgedaan te koppelen aan competentieprofielen van betaalde banen, kan onbetaalde arbeid benut worden voor een plek op de arbeidsmarkt want daarmee worden ze ook voor een werkgever (h)erkenbaar.

* Onbetaalde zorgarbeid is in de definitie van de Vrouwenbond alle (onbetaalde) activiteiten die iemand uitvoert voor de noodzakelijke zorg voor zichzelf en anderen, binnen en buiten het eigen huishouden.

Onbetaalde (zorg) arbeid. Waar hebben we het dan eigenlijk over?

Drie vrouwen laten het zien. Zij hielden voor het FNV VrouwenMagazine een dag een dagboekje bij. ‘Ik ben altijd weer blij als het allemaal gelukt is.’

Anita de Koning (40)

, getrouwd met Rolf, moeder van Sam (10), Max (8), Jip (4) en Ids (3). Nadat zij een driejarige ondernemersopleiding volgde, startte zij samen met haar man twaalf jaar geleden een installatiebedrijf. Ze beantwoordt de telefoon en doet de administratie, zo’n acht uur per week (onbetaald). De hoeveelheid onbetaalde (zorg)arbeid kan ze niet schatten. ‘Dat gaat de hele dag door.’

Ze beschrijft een reguliere dinsdag:

Om 6.30 gaat mijn wekker en begint het dagelijks ritueel van tanden poetsen, douchen en aankleden. Rolf is dan de deur al uit. Ik maak het ontbijt klaar en leg alvast de kleren voor de kinderen klaar. De oudsten kleden zichzelf aan, de jongsten help ik. Ik maak de brooddozen voor in de pauze klaar. We ontbijten en dan is het tijd voor tandenpoetsen. Sam en Max gaan op de fiets naar school en Jip breng ik samen met Ids met de auto. Eenmaal thuis begint het opruimen en vullen van de vaatwasser, wassen draaien, stofzuigen, bedden opmaken enzovoort. Ik verzorg de kippen en konijnen, doe boodschappen, indien nodig, en de bedrijfsadministratie. De tijd vliegt en voor ik het weet is het 12.00 uur: tijd om Jip uit school te halen, vergezeld door Sam en Max. Snel wordt er een boterham gegeten en om 12.50 is het weer tijd om naar school te

gaan. Eenmaal thuis begint weer het opruimen en wassen draaien, in totaal zo’n 3 á 4 op een dag. In de tijd die over is, werk ik nog even in onze enorme tuin. Om 3 uur gaat de school uit: Ik haal Jip. Sam en Max komen zelf op de fiets naar huis. Jip heeft vandaag met een vriendje afgesproken, Sam moet op dinsdag om 17.00 naar gym en Max om 18.00 naar breakdance. In die tussentijd probeer ik het avondeten klaar te maken. Ik ben altijd weer blij als het gelukt is. Na het eten gaat Rolf richting zijn kantoor. Ik doe Jip en Ids in bad. Sam of Max helpt met het afruimen. Als de ‘baddertijd’ om is, gaan Jip en Ids naar bed en lees ik nog een verhaaltje voor. Om 20.00 volgt Max. We kletsen en spelen nog wat en ik lees nog een stukje voor. Dit ritueel wordt herhaald om 21.00, bedtijd voor Sam. Rond 21.30 heb ik tijd voor mezelf. Tot ongeveer 23.30, dan ga ik zelf naar bed.’

‘Mijn man en ik hebben een traditionele rolverdeling, maar ik vind het fijn om thuis te zijn als de kinderen uit school komen en vind het ook prettig om aan ons bedrijf bij te dragen. Ik ben heel tevreden met mijn leven. Ik zou er niet aan moeten denken er nog een betaalde baan naast te hebben. Dat zou me ook echt niet lukken.’

Marion Dielemans (43), *gescheiden en moeder van Roel (18), Mark (16) en Sofie (7), werkt 20 uur per week als coördinator armoedeprojecten bij een welzijnsstichting. Marion heeft een postviraal syndroom. Dat veroorzaakt reumatische pijn en chronische vermoeidheid. Ze schat dat ze zo'n vijftig uur per week besteedt aan onbetaalde (zorg)arbeid.*

Ze beschrijft een doordeweekse dag:

‘7uur. Ik neem mijn pijnmedicatie en zet Sesamstraat op voor mijn dochtertje. In bed verorberen we ons gister klaargezette ontbijt. Deze rustige start is nodig om de rest van de dag te kunnen functioneren. Ik hoor geen wekkers en na 10 minuten ga ik er even uit om mijn zoons te waarschuwen. Het gaat vanmorgen niet goed met Sofie. Ze eet en drinkt niet en kijkt wat glazig uit haar ogen. Ik begin te regelen. Waar ze normaal om 8.15 de deur uitgaat, laat ik haar nu in bed, zet een emmer ernaast en pak de telefoon. Beet. Om 10.30 kan Sofie bij mijn kinderopvang terecht. De knullen druppelen voorbij en we bespreken de dagindeling. Pas tegen negenen is mijn pijn gezakt en kan ik wat doen. Om 10.15 uur breng ik mijn dochter weg en rijd naar mijn werk.

Om half vier eindigt mijn werkdag en haast ik me de boodschappen te doen, Sofie op te halen en thuis administratie, huishoudelijke taken, aandacht en koken te combineren. Tussen vier en zeven komen de jongens binnen. Er wordt gegeten en verteld. Mijn energie raakt ten einde en ondanks pijnstillers komt mijn pijngrens in zicht. Om acht uur liggen zowel mijn dochter als ik in bed. Ik maak het gezellig op mijn slaapkamer. De zonen krui- pen erbij. We nemen thee en koeken, wisselen ervaringen uit en kijken tv. Ik trek het vandaag niet al te lang. Een uurtje later slaap ik.’

‘Voorlopig ben ik blij dat ik de zorg voor mijn kinderen kan combineren met 20 uur betaald werk. Vervelend vind ik wel dat ik met mijn hbo-opleiding toch nog op een minimuminkomen zit. Naarmate Sofie ouder wordt, kan ik misschien aan meer uren gaan denken.’

Onbetaalde (zorg) arbeid. Waar hebben we het dan eigenlijk over? Deze vrouwen laten het zien.

Zij hielden voor het FNV VrouwenMagazine een dag een dagboekje bij.

Ruth Kensmil (45), *getrouwd, moeder van Diego (17) en Mary-Ann (5), werkt 24 uur per week als docente verpleegkunde/omgangskunde op een ROC.. Daarnaast zorgt ze voor haar moeder die nog zelfstandig woont en volgt ze in deeltijd de studie gezondheidswetenschappen. Haar man werkt vier dagen per week in wisseldiensten. Hij is woensdags thuis, Ruth maandag en dinsdag. Ze schat dat ze ongeveer zestig uur per week aan onbetaalde zorgarbeid besteedt.*

Ze beschrijft een maandag, een dag dat ze niet naar haar werk hoeft:

‘Om 7.00 uur sta ik op, help Mary-Ann met wassen, kleden, haren kammen en breng haar naar school. Als ik thuis kom, ben ik zo’n twee uur bezig met afwassen, schoonmaken en opruimen. Daarna doe ik ongeveer een uur administratie van mijzelf en mijn moeder. Voor ik Mary-Ann van school haal, dat kost zo’n halfuur, bezoek ik mijn moeder, ongeveer anderhalf uur. Mijn moeder is redelijk gezond, maar ze kan niet alles meer. Eens per week komt er een huishoudelijke hulp, maar dat is niet genoeg. Ik help haar met huishoudelijke taken, boodschappen

en administratie. In het weekend gaan we samen naar de markt.

Als Mary-Ann thuiskomt uit school eet ze wat en zorg ik dat haar spullen klaar staan om naar ballet te gaan. Met het openbaar vervoer ben ik twee uur onderweg om Mary-Ann naar ballet te brengen en op te halen. Daarna maak ik het avondeten klaar. Mijn man en ik doen fifty-fifty de huishouding en de zorg voor Mary-Ann. Koken doe ik. Zelfs op de dagen dat ik werk, want hij vindt dat ik lekkerder kook. Hij strijkt en stofzuigt.

Als Mary-Ann in bed ligt, ga ik op de bank liggen en studeer nog een paar uurtjes.’

‘Op de donderdag en vrijdag, als mijn man en ik allebei werken, is het hectischer. Dan springt mijn zoon vaak bij, bijvoorbeeld door Mary-Ann van school te halen. Soms zou ik het rustiger willen hebben, een dag minder werken. Maar al met al ben ik tevreden. Ik voel me niet overbelast en kan goed de boel de boel laten als ik moe ben. Dan bel ik mijn moeder dat ik vandaag even niet kom of ik sla studeren een keer over.’

‘Nog steeds boos, nog steeds vrolijk’

Hun beider levens staan al tientallen jaren in het teken van vrouwenemancipatie. Maar Carien Evenhuis (61) en Jeroen de Wildt (58), initiatiefnemers van en drijvende krachten achter de meest geraadpleegde emancipatiesite: www.emancipatie.nl, hoeven niet zo nodig in de schijnwerpers. Voor het FNV VrouwenMagazine geven ze bij uitzondering samen een interview. ‘Onze betrokkenheid is er nog volop.’

tekst Eva Prins

fotografie Suzanne van de Kerk

Het verwarmt het hart om te zien wat er allemaal is bereikt’, zegt Carien. ‘Maar we zitten ook nog regelmatig samen met een wijntje op de bank ons boos te maken over wat er allemaal nog moet gebeuren.’ Carien Evenhuis en Jeroen de Wildt, 25 jaar samen, en beiden een leven lang gewijd aan de emancipatiestrijd. Carien, destijds onder meer lid van de Emancipatieraad (ER) en voorzitter van de Commissie Gelijke Behandeling (CGB m/v), is inmiddels gestopt met betaald werk. Jeroen, levensgezel van Joke Smit in de jaren voor zij in 1981 stierf, is bezig met de afronding van de Visitatiecommissie Emancipatie, waarvan hij de laatste jaren secretaris was. In de lange woonkamer van hun Haagse herenhuis staat de computer een beetje weg gestopt in de omvangrijke boekenkasten. Dat is het hele ‘redactielokaal’ van www.emancipatie.nl, de succesvolle emancipatiesite die ze in 2000 samen opzetten en nog altijd met z’n tweeën bijhouden.

Waarom zijn jullie de site gaan maken?

Carien: ‘Wij vonden – en vinden – het belangrijk om zichtbaar te maken dat emancipatie niet is ondergesneeuwd en de vrouwenbeweging niet dood is.’

Jeroen: ‘Wij wisten dat er van alles gebeurde, maar dat zagen we in de gewone media niet terug. We dachten: er is nu internet, dan publiceren we de informatie zelf.’

Jullie beider levens staan al tientallen jaren in het teken van vrouwenemancipatie. Maar als je jullie googlet, vind je bijna niets. Generatiegenoten als Cisca Dresselhuys of Hedy d’Ancona staan aanmerkelijk meer in the picture.

Jeroen: ‘Hedy en Cisca hebben maatschappelijk heel andere rollen. Veel van wat wij gedaan hebben, speelde in het pre-digitale tijdperk. Dat vind je dus nauwelijks terug op internet. Bijvoorbeeld dat ik een van de oprichters was van LOVER. En als ambtenaar werk ik per

definitie achter de schermen. Zo ben ik jaren bezig geweest met wat nu de Algemene Wet Gelijke Behandeling is en met de goedkeuring van het VN-Vrouwenverdrag.’

Carien: ‘In mijn functies bij de ER en de CGB m/v en later als voorzitter van Bureau Leef-tijd was ik wel behoorlijk zichtbaar. Ik heb ook veel gepubliceerd, in dagbladen en tijdschriften. Maar ook dat was in het pre-digitale tijdperk. Overigens houden we ook niet zo van de schijnwerpers. Onze ijdelheid is niet groot.’

Hoe zijn jullie bij die Tweede Feministische Golf betrokken geraakt?

Carien: ‘Al sinds mijn jeugd voelde ik een totale vervreemding ten opzichte van de samenleving. Ik had geen behoefte om te trouwen of kinderen te krijgen en dat was wat de maatschappij wel van je verwachtte. Bij het feministisch gedachtegoed voelde het echt als thuis komen.’

Jeroen: ‘Als man krijg ik die vraag heel vaak – met veel verbazing uitgesproken. Maar ik verbaas me er meer over dat er niet veel meer mannen in de emancipatiebeweging actief waren. Voor mij was – en is – het feminisme een sociale beweging die de maatschappij eerlijker wil inrichten, iets waar ik nog steeds achter sta.’

Carien: ‘Het was en is een idealistische strijd, een strijd om rechtvaardigheid.’

Jeroen: ‘Die overstijgt persoonlijke belangen. Maar ik zag de ongelijkheid ook in mijn eigen omgeving. Mijn moeder was meester in de rechten toen ze mij baarde, maar handelingsonbekwaam want getrouwd. Mijn vader had de hbs gedaan en hij was directeur op een ministerie. Als kind voelde ik al dat dat scheef was.’

Zijn jullie tevreden over wat er is bereikt?

Carien: ‘Voor enorm veel vrouwen is het leven nu veel beter dan 40 jaar geleden. We zijn heel veel opgeschoten. Neem het onderwijs.

‘HET FEMINISME IS DE MEEST SUCCESVOLLE SOCIALE REVOLUTIE VAN DE TWINTIGSTE EEUW.’

Dat vrouwen zo snel en zo goed hun onderwijsachterstand in zouden lopen, hadden we nooit durven dromen. Of de vanzelfsprekendheid dat vrouwen werken. Dat is een volstrekt andere situatie dan 40 jaar geleden. Maar we zijn er nog lang niet.’

Jeroen: ‘Toen we in de jaren ’70 begonnen, realiseerden we ons ook heel goed dat we een lange adem moesten hebben. Wij hebben de patriarchale cultuur nog in zijn pure vorm meege-maakt. Dat verander je niet in tien jaar. Maar ik heb zeker het gevoel dat ik deel uitmaak van een beweging die veel effect heeft gehad.’

Carien: ‘Het feminisme is de meest succesvolle sociale revolutie van de twintigste eeuw.’

Zijn jullie het onderwerp na al die jaren ook niet eens zat?

Jeroen: ‘Natuurlijk, als ik een discussie voor de tigste keer voorbij zie komen, raak ik niet meer zo opgewonden als de eerste keer.’

Carien: ‘Wéér die discussie over vrouwen & werk, oef. Aan de andere kant: ik ben ook blij dat de discussie nog steeds zo heftig wordt gevoerd. Maar mijn houding is wel veranderd. In de jaren 70, 80, 90 zat ik er middenin. Nu kijk ik er meer vanaf de zijlijn naar. Ik heb minder de behoefte om me er voortdurend mee te bemoeien.’

Jeroen: ‘Maar we kunnen ons samen ook nog steeds boos maken over wat er allemaal nog moet gebeuren.’

Dat is? Waar maken jullie je boos over?

Carien: ‘De eenzijdigheid van de discussie.’

Jeroen: ‘Het lijkt wel of het alleen nog over betaald werk gaat, maar de 2e feministische golf ging over zoveel meer: over machtsverhoudingen, over een nieuwe inrichting van de maatschappij, een eerlijker verdeling van betaald én onbetaald werk.’

Carien: ‘Daar zijn we nog lang niet. Neem mannen en onbetaalde zorg. Plasterk wilde dat geruisloos van de agenda afvoeren. Als vrouwenbeweging moeten we hem dan weer scherp houden.’

Jeroen: ‘Het gaat alleen nog over betaalde arbeid, want vrouwen zijn weer even nodig op de arbeidsmarkt.’

Carien: ‘Je reinste klapstoelbeleid. Als het economisch slecht gaat, zoals in de afgelopen jaren, verdwijnt meteen het herintreedstersbeleid. Maar nu moeten alle vrouwen weer meer en langer het werk. Als ik Cisca Dresselhuys dan hoor zeggen: ‘De zweep moet erover’, dan word ik boos. Pas nu, anno 2007, wordt er fors ingezet op buitenschoolse opvang. Dan lijkt me ‘de zweep erover’ nog erg voorbarig. Zo lang carrière maken nog moet tussen je 25 en 35ste, dus in de periode dat vrouwen kinderen krijgen, is er van gelijke kansen nog geen sprake.’ Lacht: ‘Je ziet: allebei nog steeds boos’.

Jeroen: ‘En nog steeds vrolijk.’

Carien: ‘Dat zullen we ook altijd blijven. Tot onze laatste snik.’ □

Zmv-vrouwen kloppen aan de vakbondsdeur

14

ACTUEEL ZMV-VROUWEN & DE FNV

tekst Eva Prins
fotografie Liesbeth Dinissen

De FNV Vrouwenbond heeft zich de afgelopen twee jaar ingezet om meer zwarte-migranten- en vluchtelingen vrouwen bij de vakbeweging te betrekken. Met succes. Twintig zmv-vrouwen zijn er helemaal klaar voor om een bestuursfunctie in te nemen. Hieronder vertellen drie van hen over hun motivatie en ambities. Maar eerst iets over het project 'Een plek binnen de FNV. Meedoen en meebeslissen'.

Waarom?

Uit Eigenbelang

Diversiteit is goed voor de kwaliteit van een organisatie. Door een mengeling van achtergronden kunnen teams, netwerken of besturen creatiever en productiever zijn. Nieuwe groepen brengen nieuwe ideeën, nieuwe leden en nieuwe inzichten mee. Zmv-vrouwen willen meedoen en meebeslissen, ze willen hun krachten bundelen en bruggenbouwers zijn naar de eigen achterban. Als je hen niet binnen haalt (en houdt), laat je talent lopen.

Uit maatschappelijke verantwoordelijkheid

De FNV is een brede emancipatiebeweging en heeft daarmee de verplichting om representatief te zijn. Immers, hoe representatiever je bent, hoe geloofwaardiger als belangenbehartiger. Als zmv-vrouwen meer invloed hebben op het beleid van de FNV, zullen de bonden bovendien beter in staat zijn de arbeids- en inkomenspositie van deze vrouwen te verbeteren.

Hoe?

Positieve insteek

In dit project ging de Vrouwenbond naar de vrouwen toe. Er werden zmv-organisaties bezocht, voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd en een wervingsactie opgezet. De vrouwen werden aangesproken op hun kracht, kennis, ambitie en maatschappelijke betrokkenheid. Wederkerigheid was het uitgangspunt: de FNV heeft hen wat te bieden en zij hebben de FNV wat te bieden.

Workshops en trainingen

Zeventig hoogopgeleide en maatschappelijk betrokken zmv-vrouwen hebben twee jaar deelgenomen aan het project. Tijdens een tiental bijeenkomsten is hen geleerd wat de FNV doet en waar de FNV voor staat. In verschillende workshops en trainingen hebben de vrouwen gewerkt aan vaardigheden om binnen een bestuurs- en besluitvormingsorgaan te functioneren.

Samen

In het project heeft de Vrouwenbond samengewerkt met stichting Zami, de Marokkaanse Vrouwenvereniging Nederland (MVVN), stichting Mama en een aantal FNV bonden.

Wat heeft het opgeleverd?

Kleurrijk netwerk

Het project heeft een netwerk opgeleverd van zeventig hoogopgeleide en betrokken zmv-vrouwen. Zij willen er vanuit de FNV Vrouwenbond aan bijdragen dat de FNV bonden kleurrijker worden.

Twintig potentiële bestuurders

Twintig vrouwen zijn er helemaal klaar voor om een bestuursfunctie in te nemen. Ze staan te popelen om mee te doen en mee te beslissen.

Hoe gaat het verder?

De vrouwen

De komende twee jaar zal de FNV Vrouwenbond, samen met zelforganisaties en FNV bonden, blijven werken aan de instroom van zmv-vrouwen binnen besturen, kadergroepen, commissies en beleidsgroepen. De twintig vrouwen die klaar zijn voor een bestuursfunctie worden ondersteund om zo'n positie in te nemen. Het zmv-netwerk wordt ingezet om nog meer zmv-vrouwen te informeren over wat de FNV hen te bieden heeft.

De FNV

De FNV op haar beurt zal de vrouwen actiever benaderen en betrekken. Beleidsmakers zullen informatie geven over pensioenen en arbeidsvoorwaarden, bestuurders zullen werken aan draagvlak voor diversiteit binnen de bonden opdat, als dit traject in 2009 is afgerond, diversiteit stevig binnen de verenigingsdemocratie verankerd zal zijn.

Erica van Engel (36)

Woont met haar dochter (7) en runt haar eigen organisatie- en adviesbureau: Winst & Waarden.
Afkomst: Suriname

'Ik hoop een rolmodel te kunnen zijn'

Blij en trots is Erica van Engel want ze heeft zojuist gehoord dat ze namens de FNV is benoemd tot

lid van het Algemeen Bestuur van de Kamer van Koophandel (KvK) in Rotterdam. Dat was haar doel met deelname aan het project 'Een plek binnen de FNV.' Het kan! Kijk maar naar mij.'

'W'e krijgen een kans, laten we die benutten.' Zo zag Erica het project. Vanaf het begin had ze een duidelijk doel voor ogen: een bestuursfunctie, namens zzp-ers (zelfstandigen zonder personeel), bij de KvK in Rotterdam. De FNV is daarvoor één van de benoemende organisaties. Het project kon ze dus goed als opstap gebruiken. 'Je leerde vaardigheden om in een bestuur te functioneren, zoals belangen afwegen, strategie bepalen en een discussie voeren.' Erica ging voortvarend te werk. Zo werd ze, koud lid van de FNV Zelfstandige Bondgenoten, al lid van de Ledenraad.

Sinds maart 2006 is Erica zelfstandig ondernemer. Met haar bedrijf Winst & Waarden adviseert en ondersteunt ze bedrijven op het gebied van maatschappelijk ondernemen. De zaken gaan goed, maar aan het arbeidsvoorwaardenpakket van zelfstandig ondernemers schort nog wel wat, ontdekte ze. Zo zijn verzekeringen en pensioenopbouw heel duur en komt er pas vanaf 2008 weer een regeling voor zwangerschapsverlof. Daar heeft onder andere de FNV flink voor gelobbyd. Erica is er dan ook trots op dat zij nu door de FNV is voorgedragen om binnen de KvK de stem van de zelfstandige zonder personeel te zijn. Één van migranten en vrouwelijke ondernemers.

Er zijn veel vrouwelijke en migrantenondernemers, maar de besturen van de Kamers van Koophandel worden nog voornamelijk bevolkt door blanke mannen van middelbare leeftijd. Erica, geboren in Suriname, maar getogen in Nederland, ziet haar 'biculturele achtergrond' dan ook als een voordeel, een verrijking. 'Ik denk dat het goed is als besturen meer een afspiegeling worden van de samenleving.'

De eerste migrantenvrouw in het bestuur van de Rotterdamse KvK is ze overigens niet en ook niet de enige. 'Er zijn nu twee zwarte vrouwen, van wie één de vice-voorzitter. Zij zijn voor mij een rolmodel. Dat hoop ik straks voor andere migrantenvrouwen ook te kunnen zijn.'

Boekje

'Meedoen en meebeslissen' bevat de weergave van het project. In het boekje staan acht interviews en een manifest met aanbevelingen om organisaties kleurrijker te maken.

Het boekje kost € 5,- en is te bestellen bij de FNV Vrouwenbond, tel. 020 5816398, e-mail: post@fnvvrouwenbond.nl

15

ACTUEEL ZMV-VROUWEN & DE FNV

Naida Ribic (45)

Woont met haar twee zoons (12) en (9) en heeft haar eigen bemiddelings- en adviesbureau voor kunstenaars: Kunst in Actie.
Afkomst: Bosnië-Herzegovina

‘Ik wil andere vrouwen sterker maken’

‘Het was echt meedoen en meebeslissen. Jouw mening telde.’ Naida Ribic is heel enthousiast over het project ‘Een plek binnen de FNV’ en vastbesloten actief te blijven binnen de vakbeweging. Ze heeft zich inmiddels aangemeld bij FNV Lokaal in haar woonplaats Breda.

‘Een actieve, krachtige vrouw’ noemt Naida zichzelf. ‘Ik heb veel meegemaakt: een oorlog, verlies van dierbaren, de vlucht en vestiging in een ander land, een scheiding. Ik ben vaak gevallen, maar altijd weer opstaan en positief gebleven. Ik ben een vechter.’ Met die **bagage** en kracht wil ze iets voor andere vrouwen betekenen, ze sterker maken. Allochtone vrouwen, vluchtelingen vrouwen, vrouwen die, net als zij veertien jaar geleden, hun plek in een nieuw land moeten bevechten. Naida weet hoe het is. In Bosnië studeerde ze Joegoslavische grammatica en werkte ze al journalist. Maar hier in Nederland waren die diploma’s en werkervaring niets waard. ‘Ik heb heel erg mijn best gedaan om werk op mijn niveau te vinden. Maar tevergeefs. De enige manier om bezig te blijven, was door voor mezelf te beginnen.’ Actief zijn, jezelf blijven ontwikkelen. Voor Naida is het heel belangrijk. Het project ‘Een plek binnen de FNV’ trok dan ook gelijk haar aandacht, al kende ze de FNV alleen van naam. ‘De positieve insteek, dat sprak me aan. In de media gaat het altijd alleen over laag opgeleide allochtone vrouwen die niet zouden willen of kunnen. Dit project was nou eens gericht op hoger opgeleide allochtone vrouwen die willen meedoen en meebeslissen. Dat paste bij mij.’ En het bleek precies te passen. ‘De bijeenkomsten gaven me een gevoel van erkenning en waardering, het gevoel er bij te horen’, zegt Naida, inmiddels lid van de Vrouwenbond, ‘Je werd steeds uitgedaagd het beste uit jezelf te halen.’

‘We kunnen het, laten we het dan ook doen’

‘Ik wil andere vrouwen stimuleren verder te komen’, zegt Senay Kizginel. Tijdens ‘Een plek binnen de FNV’ is ze op het idee gekomen in de regio Deventer een intervisiegroep voor zmv-vrouwen op zetten. Daartoe volgt ze nu een training. ‘Het project was de juiste prikkel.’

Maatschappelijk actief op het gebied van vrouwen-emancipatie is Senay altijd geweest. Zo zat ze een tijdje in het bestuur van een lokale Turkse vrouwenvereniging en werkte ze als buurtmoeder voor een welzijnsorganisatie. In die functie ontdekte ze dat veel Turkse vrouwen moeite hadden hun plek te vinden in de maatschappij. ‘De drempel naar de school van hun kinderen was soms al te hoog. Velen spraken maar weinig Nederlands en hadden te maken met grote druk van de omgeving en hun man om thuis te blijven.’

Senay kent het verzet tegen een zelfstandig bestaan ook uit eigen ervaring. Toen ze 17 jaar geleden vanuit Duitsland naar Nederland kwam, stortte ze zich op de Nederlandse les want ze had een duidelijk doel voor ogen: een baan, zelfstandigheid. Haar toenmalige man en zijn ouders protesteerden, maar Senay, inmiddels moeder geworden, zette door. ‘Ik heb alles zelf geregeld: school, de crèche, werk, studie.’ Vanuit die ervaring, wil ze graag andere vrouwen stimuleren om hun hart en ambities te volgen. Het project ‘Een plek binnen de FNV’ gaf haar daarvoor het juiste zetje. ‘Al die ambitieuze en sterke vrouwen onder elkaar, dat stimuleerde me enorm.’ Ze hoorde er bovendien over het Vrouwenbondsproject: intervisie voor zmv-vrouwen. Precies haar ‘ding’. Nu volgt ze, met een vrouw die ze tijdens het project leerde kennen, een training om samen in de regio Deventer een intervisiegroep op te zetten. ‘We willen andere vrouwen coachen bij hun reïntegratie, werk en loopbaan.’ Ook op ander vlak ontdekte Senay nieuwe ambities. Met de vakbond had ze nooit zoveel, maar nu wil ze Vrouwenbonds- én AOb-lid worden. En op haar werk gaat ze zich aanmelden voor een plek in de sectorraad. ‘We kunnen het, laten we het dan ook doen. Dat is de prikkel die ik uit het project heb gehaald.’

Senay Kizginel (39)

Woont met haar dochter (17) en werkt als docente sociale vaardigheden, coach en stagebegeleider op een ROC.
Afkomst: Turkije

Mantelzorgers in de knel tussen werk en zorg

tekst Eva Prins

illustratie Jenny Lindhout

De Vrouwenbond heeft er voor gezorgd dat de FNV zich nu ook bezig houdt met het onderwerp mantelzorg.

De FNV richt zich daarbij vooral op de werkende mantelzorger. Dat is hard nodig. Eén op elke acht werknemers heeft mantelzorgtaken en velen van hen komen knel te zitten tussen zorg en werk.

Elk jaar worden zo'n 150.000 mantelzorgers ziek. Ze raken uitgeput omdat de vaak intensieve zorg voor partner, kind of andere naaste zich moeilijk laat combineren met een betaalde baan. Tussen de 150.000 en 200.000 mantelzorgers voelen zich zwaar belast. De zorg voor en de zorgen om een geliefde, het geregeld met instanties en de psychische belasting eisen hun tol. De FNV wil daarom mantelzorg op de werkvloer bespreekbaar maken en met werkgevers in cao's afspraken maken voor werknemers met mantelzorgtaken, bijvoorbeeld over flexibel werken, verlofregelingen, aanpassing van werktijden of thuiswerken.

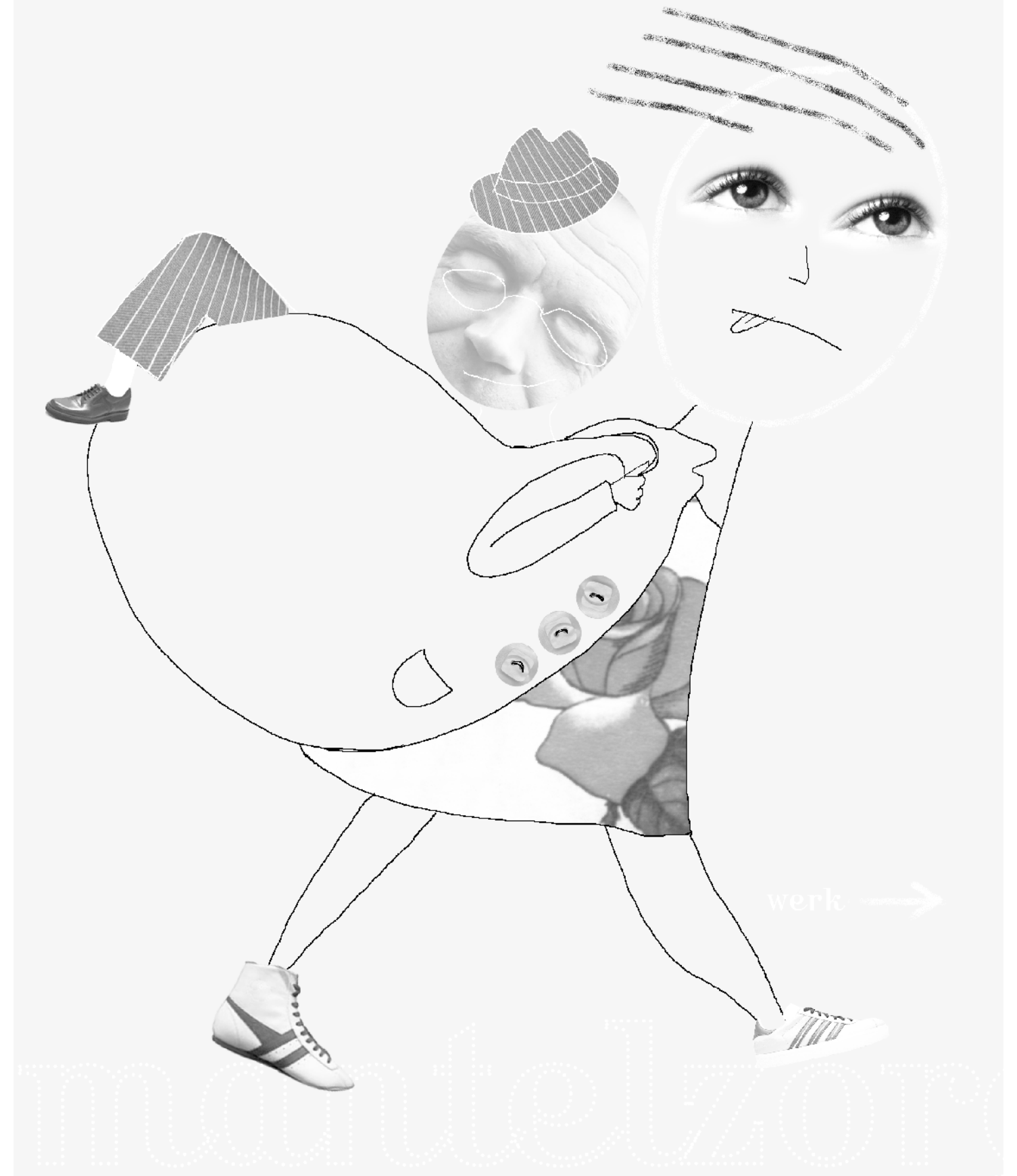
Laat je stem horen

Op de werkvloer is er nog weinig oog voor mantelzorgers. Soms zou alleen een flexibele houding of een beetje begrip al veel verschil maken, zo blijkt uit de verhalen van mantelzorgers. De FNV heeft een meldpunt geopend (mantelzorg@vc.fnv.nl) waar mantelzorgers hun ervaringen, wensen en ideeën kwijt kunnen. Daarnaast staat er een enquête op de speciale site: www.fnv.nl/mantelzorg. Ben of ken je een mantelzorger? Laat je stem horen. Immers, hoe meer e-mails en ingevulde enquêtes, hoe sterker de FNV staat in gesprekken met werkgevers.

Gevraagd: een beetje souplesse

Marjet Keizer (56) verloor tweeënhalf jaar geleden haar dochter, haar enig kind, bij een brand. Daarbij raakte ze zelf licht, maar haar twee kleinkinderen zwaar gewond. Zoveel ze kan, springt ze bij in het gezin waar de twee kinderen opgroeien. Haar werkgever is echter weinig flexibel.

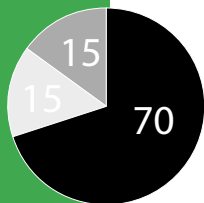
Een gesprongen lampje in de kerstboom vormde bijna drie jaar geleden het begin van een familiedrama. De brand die volgde, legde het huis van Marjets 'dochter in de as. Marjet, net bij haar dochter op bezoek, haar dochter en de twee kleinkinderen kwamen in het ziekenhuis terecht. Haar dochter overleefde het niet. Marjet had zelf 'enkel' longklachten en ademhalingsproblemen, maar haar kleinkinderen werden blijvend getekend en gehandicapt. 'Beiden zijn ernstig verbrand aan hun gezicht, romp, benen en handen. De oudste, inmiddels

Webpoll: Meer aandacht en steun voor mantelzorgers?

Vrouwenbond

70% van de bezoekers van www.fnvvrouwenbond.nl vindt dat werkgevers meer oog moeten hebben voor mantelzorgers. 'Dat is sociaal werkgeverschap.' 15% vindt mantelzorg een privézaak en nog eens 15% van de bezoekers vindt dat er al mogelijkheden genoeg zijn om vrij te nemen.

FNV Ledenpanel

Van de respondenten in het FNV Ledenpanel vindt maar liefst 83% dat werkgevers meer aandacht moeten hebben voor werknemers met (mantel)zorgtaken. Een even groot percentage wil dat daarvoor speciale afspraken worden gemaakt. De afspraken die het meest belangrijk worden gevonden zijn: flexibele werktijden, aanpassing van werktijden en onbetaald verlof.

12, mist enkele vingers en de jongste, inmiddels 9, heeft een trachiestoma, een buisje in de luchtpijp', vertelt Marjet. 'Hij kan niet zelfstandig ademen en moet een vinger erop houden om te kunnen praten.' Hem alleen laten is eigenlijk nog onverantwoord, want het buisje moet een paar keer per dag worden schoongemaakt.

De kinderen gaan naar een mytyschool en wonen bij hun vader, de ex-schoonzoon van Marjet, die met zijn nieuwe vriendin nog twee kleine kinderen heeft. Marjet, die zo'n 25 kilometer bij hen vandaan woont, springt bij zoveel ze kan. Dat laatste is vooral nodig als de kinderen naar het ziekenhuis moeten: zo'n twee keer per jaar voor een week of twee. 'Dan draaien we ploegendiensten, zodat er elk moment iemand bij de kinderen is. Ik doe dan de avonden.'

Gedoe om een uurtje

Overdag kan ze niet. Marjet, alleenstaand, werkt fulltime bij een grote zorginstelling. Op de dagen dat de kinderen in het ziekenhuis liggen, wil ze echter wel een uurtje eerder weg – om de file te vermijden en op tijd in het ziekenhuis te zijn.

Voorheen was dat nooit een probleem. Marjet begon dan gewoon een uur eerder; werkte ze van 7 tot 3 in plaats van 8 tot 4. Maar sinds begin dit jaar is de zorginstelling gefuseerd en heeft Marjet een leidinggevende gekregen die op z'n zachtst gezegd weinig invoelend en flexibel is. Ten eerste zijn de werktijden verlengd tot half 5 en ten tweede kreeg Marjet geen toestemming meer om om 7 uur te beginnen. Om 3 uur mag ze wel weg. 'Mij werd gezegd dat ik voor die 1,5 uur dan maar vrije tijd moest opnemen.'

'Het zou volgens de leidinggevende niet mijn probleem zijn', zegt Marjet. 'De ouders moesten het volgens haar maar oplossen. Dan heb je toch wel heel weinig feeling met je medewerkers als je niet snapt – of wilt snappen – hoe belangrijk dit voor mij is.'

Wel/geen zorgverlof?

Voor zorgverlof komt Marjet, die zelf na de brand bijna een jaar uit de running was, officieel niet in aanmerking. Dat geldt alleen voor de zorg voor een partner of eigen kinderen. Maar inmiddels heeft ze, 'na heel lang touwtrekken' van iemand van personeelszaken de toezegging gekregen dat ze die 1,5 uur per dag onder zorgverlof kan laten vallen. 'Ik ben benieuwd of dat gaat gebeuren', zegt Marjet die binnenkort weer zo'n ziekenhuisperiode tegemoet gaat. En zo niet? 'Dan kost het mij vakantiedagen.'

De naam Marjet Keizer is gefingeerd.

Feiten & cijfers

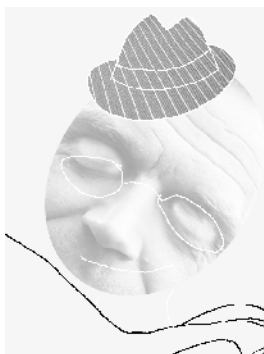
- Als iemand langer dan drie maanden meer dan 8 uur per week voor een naaste zorgt, is sprake van mantelzorg.
- Uitgaande van deze definitie telt Nederland 750.000 mantelzorgers. Uitgaande van een ruimere definitie zijn er 2,4 miljoen mensen met mantelzorgtaken. De helft van hen heeft daar een betaalde baan naast.
- Eén op elke acht werknemers heeft mantelzorgtaken.
- Mantelzorgers verlenen gemiddeld 19 uur zorg per week.
- De grootste groep mantelzorgers is tussen de 35 en 65 jaar.
- In die leeftijdscategorie zijn vrouwen twee keer zo vaak mantelzorger als mannen
- Mannen verzorgen meestal hun partner, terwijl vrouwen ook de zorg voor hun (schoon)ouders of kind op zich nemen.
- Van de mantelzorgers jonger dan 65 jaar derft 17% inkomen doordat zij minder gaan werken, stoppen of er naast hun zorgtaken geen werk (meer) bij kunnen doen.

Bronnen:

FNV en 'Factsheet Mantelzorg en arbeid' van het Expertisecentrum Informele Zorg

Meer informatie?

Kijk op: www.werkenmantelzorg.nl

'Vrouwen moeten een beetje meer lanterfanten'

tekst Daniëlle Robben
fotografie Ingrid Bertens

Eind jaren negentig stroomden jonge hoog opgeleide vrouwen massaal de wao in. Vrouwen zouden niet stressbestendig zijn, heette het toen. Stichting WAHO werd opgericht om het probleem op de agenda te zetten. Nu, zeven jaar later, heft de stichting zichzelf op. Vijf vragen aan Petra Verdonk, sinds 2001 voorzitter.

Is jullie werk niet meer nodig?

'Wij vinden dat onze aanjaagfunctie erop zit. Eind jaren negentig zaten 50.000 vrouwen onder de 35 jaar in de wao, van wie een groot deel met psychische klachten. Nu zijn het er nog een paar duizend. Het lijkt beter te gaan; vrouwen zijn niet massaal in opstand gekomen omdat ze door de herkeuring en strengere wetgeving uit de wao zijn gegooid.'

Wat zie je als jullie grootste succes?

'Ons grootste succes is dat we de relatie tussen werk en de gezondheid van vrouwen op de kaart hebben gezet. Veel meer betrokken partijen realiseren zich nu dat er verschillen zijn in hoe mannen en vrouwen met werk omgaan. Vrouwen nemen sneller verantwoordelijkheid voor werk dan mannen, ze durven minder snel nee te zeggen en geven zichzelf sneller de schuld als het misgaat. Daarnaast hebben we hard geknokt voor de emancipatie-effectrapportage op de wia, de opvolger van de wao. Ook hebben we er sterk aan bijgedragen dat de IRO, de Individuele Reintegratie Overeenkomst is blijven bestaan.'

Petra Verdonk werkt als universitair docent arbeid & gezondheid bij de vakgroep Sociale Geneeskunde van de Universiteit van Maastricht.

De informatie van stichting WAHO is overgedragen aan www.vrouwenreintegratie.nl

'VROUWEN NEMEN SNELLER VERANTWOORDELIJKHEID VOOR WERK DAN MANNEN'

Is het kleinere aantal vrouwen in de wao/wia te danken aan strengere regels of aan jullie inspanningen?

'Vroeger werden vrouwen met psychische klachten aan hun lot overgelaten, daardoor zaten ze jarenlang in de wao. Tegenwoordig krijgen ze sneller psychologische hulp waardoor ze niet in de wia komen of eerder uit zijn. Daar hebben wij ons voor ingespannen, maar het is moeilijk aan te geven in hoeverre dat aan ons te danken is.'

Is er op de werkvloer ook iets veranderd?

'Daar lijkt het niet op. De hulpverlening richt zich alleen op de vrouw. Vrouwen gaan met hun nieuw verworven assertiviteit aan het werk, maar die werkgever is niet veranderd; die blijft hen belasten met te veel werk. Vrouwen gaan dan hun werk minder centraal stellen. Dat is deels goed hoor, vrouwen moeten ook een beetje meer lanterfanten. Een goed zicht op de werkvloer hebben we echter niet. Vrouwen komen pas bij ons als ze zijn uitgevallen en hulp nodig hebben. Hoe duur-

zaam de vrouwen terugkeren in betaald werk is dus nog maar de vraag.'

Je bent nu ruim zes jaar voorzitter. Hoe voelt het om de stichting op te heffen?

'Ik heb altijd gezegd dat het goed zou zijn als we onszelf zouden kunnen opheffen. Dat betekent dat het beter gaat met deze groep vrouwen, dat we niet meer nodig zijn. In die zin voelt het goed. Maar ik heb ook gemengde gevoelens, want het structurele probleem van de ondergeschikte positie van vrouwen op de arbeidsmarkt is nog lang niet opgelost. Stichting WAHO is echter niet de geschikte club om dat te doen. Als kleine vrijwilligersorganisatie kunnen we dat ook niet. Wij zijn opgericht om het probleem van jonge, hoogopgeleide vrouwen in de wao te agenderen. Dat is gelukt. Nu is het tijd om andere groepen vrouwen weer meer aandacht te geven en aan andere organisaties en mensen om de problemen op te lossen.'

Tenzij anders vermeld, kunt u voor meer informatie en bestellingen contact opnemen met de FNV Vrouwenbond,
tel. 020 5816398, e-mail: post@fnvvrouwenbond.nl

Activiteitenplan 2008

Het activiteitenplan voor 2008 is uit. Hierin staat beschreven welke activiteiten en projecten de Vrouwenbond het komende jaar gaat doen. Diversiteit als rode draad moet er voor zorgen dat voor iedere vrouw en groep voldoende aandacht is. Het activiteitenplan is gratis op te vragen bij de Vrouwenbond.

Marktonderzoek

In 2008 wordt een marktonderzoek uitgevoerd, zodat de bond nog beter kan inspelen op de behoeften van de leden maar vooral ook van potentiële leden of klanten. De Vrouwenbond wil immers graag voor een veel grotere groep vrouwen dan die we nu bereiken een rol vervullen.

Intervisiegroepen voor zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen

Heb jij als zwarte, migranten- of vluchtelingenvrouw het gevoel dat jouw talenten onbenut blijven op de werkvloer? Heb je wel eens het gevoel dat je meer kunt maar weet je niet goed hoe je dat te gelde moet maken? Speelt jouw positie als zmv-vrouw hierbij een rol? Dan zijn de intervisiegroepen van de FNV Vrouwenbond misschien iets voor jou. In de intervisiegroep leer je samen met andere vrouwen onder professionele begeleiding hoe je beter voor jezelf opkomt, je eigen kansen creëert, de regie in eigen handen neemt en je doel(en) realiseert. Bij voldoende belangstelling start de Vrouwenbond groepen in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht, Tilburg, Breda en Deventer. Het kost € 50,- voor tien bijeenkomsten. Opgeven of meer informatie? Bel of mail naar de Vrouwenbond, Tineke van der Kraan.

Liefde en pensioen

Het aan- of uitmaken van een relatie kan gevolgen hebben voor je pensioenopbouw. Maar liefde maakt blind. Ter ere van Valentijnsdag gaan de FNV, de Vrouwenbond, Pensioenkijs.nl en enkele bonden daarom aan vrouwen flyers uitdelen over de gevolgen van hun pensioenopbouw bij het aangaan of beëindigen van een relatie. De organisaties willen vrouwen de ogen openen voor de 'zakelijke kant' van de liefde. Opdat ze zich beter realiseren hoe belangrijk het is om voor hun eigen pensioen te zorgen.

Ledenonderzoek

Verreweg de grootste groep leden van de Vrouwenbond is langer dan tien jaar lid en meer dan de helft van de leden is ook nog lid van een andere FNV-bond. Lid van de Vrouwenbond zijn de meeste vrouwen niet uit eigen belang, maar om de bond te steunen. Dat zijn enkele uitkomsten van de enquête die de Vrouwenbond in oktober naar alle leden stuurde. De bond wil met deze enquête wensen en suggesties horen om zo de dienstverlening nog beter af te kunnen stemmen op de wensen van leden. Daarnaast wilde de Vrouwenbond het percentage dubbelleden weten. Er werden een groot aantal suggesties gedaan voor thema's, activiteiten en om de bekendheid te vergroten, want die moet volgens de inzenders beter. Wie de enquête nog niet heeft ingestuurd, kan dit alsnog doen.

• UIT DE FNV • UIT DE FNV • UIT DE FNV • UIT DE FNV •

LEF! Power to je loopbaan

Hoe geef je power to je loopbaan? Die vraag staat centraal op LEF, een conferentie over loopbanen en fempower. Er zijn onder andere workshops over de start van een eigen bedrijf, doorbreken van het glazen plafond, netwerken en het benutten van je verborgen talenten. Tijdens de conferentie zal het digitale loopbaannetwerk LEF worden gepresenteerd en het mentorproject topfuncties. De conferentie wordt gehouden op zaterdag 26 januari van 10.00 tot 17.00 uur. in Pakhuis de Zwijger, Piet Heinkade 179 in Amsterdam. De toegang is gratis. Aanmelden kan tot 15 januari via e-mail: adelina.beekwilder@vc.fnv.nl of tel. 020 5816502.

Jubileum: 60 jaar FNV Vrouwenbond

Op 27 januari 2008 bestaat de FNV Vrouwenbond 60 jaar. Reden voor een feestje! De feestelijke bijeenkomst is op 6 juni 2008 in Zutphen vanaf 13.00 uur met onder meer huldiging van jubilarissen, bijdragen door enkele prominente Vrouwenbondsleden, discussies, workshops en een blik op de toekomst door de voorzitter en leden uit verschillende generaties. Ook wordt er een jubileumboekje gepresenteerd. Voorafgaand is er 's ochtends een korte Algemene Ledenvergadering. De dag wordt afgesloten met een borrel en muziek. Bij het maartnummer van het FNV VrouwenMagazine wordt een uitnodiging met opgaveformulier meegestuurd.

ANYA WIERSMA

Vader

Vorige maand was ik bij Zami Casa. Zami reikt elk jaar de Zami-award uit aan een zwarte- migranten of vluchtelingenvrouw die heeft bijgedragen aan de empowerment en participatie van andere (zmv-)vrouwen en/of vrouwengroepen. Ons eigen Twie Tjoa is voorzitter van de stichting. Het thema van dit jaar was 'vader en dochter(s)'. Alles dat met dit onderwerp te maken had kon je inzenden: film, verhalen, gedichten. Tijdens deze Zami Casa werden de drie genomineerden bekend gemaakt. We zaten knus in een halve kring wat de intieme sfeer ten goede kwam. Het was interessant om de verschillende verhalen van vrouwen (en mannen) over hun vaders te horen. 'Mijn vader is de liefste papa van de wereld', zei een vrouw. Anderen bestreden dat; hun vader was immers de allerbeste vader! Ook ontroerend: de afwezige vader, de dominante vader en de vader met meerdere kinderen bij verschillende vrouwen. Op de vraag wat je vader je heeft geleerd op het gebied van emancipatie, antwoordde ik dat ik van hem vooral veel zelf moest doen. Daar werd ik groot van. Mijn vader is overleden toen ik 14 was, maar die woorden vormen nog altijd een rode draad in mijn leven.

FNV Vrouwen magazine

Het FNV VrouwenMagazine is een uitgave van de FNV Vrouwenbond en verschijnt vier keer per jaar. Leden van de FNV Vrouwenbond krijgen het FNV VrouwenMagazine automatisch toegestuurd. Een abonnement op het FNV VrouwenMagazine kost € 12,50 per jaar. Een cadeauabonnement kost ook € 12,50 voor één jaar.

Hoofd- en eindredactie	Eva Prins
Met medewerking van	Anya Wiersma, Daniëlle Robben, Judith Ploegman, Mirjam Schöttendreier en Nelleke van Oosterhout
Foto's	Liesbeth Dinnissen, Liesbeth Sluiter, Martine Sprangers, Ingrid Bertens, Heidi de Gier en Suzanne van de Kerk
Illustraties	Jenny Lindhout
Foto voorkant	Liesbeth Dinnissen
Vormgeving	Ida Rouwenhorst, design@webunie.nl
Druk	Boom & vanKetel Grafimedia
Redactie-secretariaat	FNV Vrouwenbond, Postbus 8576, 1005 AN Amsterdam Tel. 020-5816398, fax 020-5816392
ISSN-nummer	1569-6278 Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de auteursrecht hebbende.
FNV Vrouwenbond	Landelijk kantoor: Naritaweg 10 Amsterdam Postbus 8576, 1005 AN Amsterdam
Telefoon	020-5816398, fax 020-5816392
e-mail	post@fnvvrouwenbond.nl
website	www.fnvvrouwenbond.nl
Regioactiviteiten	Voor inlichtingen over activiteiten bij u in de buurt, kunt u contact opnemen met Truus Mesland, 020-5816398.

Het VrouwenAdviesTeam (VAT) van de FNV Vrouwenbond geeft informatie en advies over uitkeringen, sociale voorzieningen, huurrecht, Wet Voorzieningen Gehandicapten, pensioenen, nabestaandenuitkeringen, huursubsidie, eigen bijdragen, thuiswerk, deeltijdwerk en flexibele contracten, zwangerschaps- en ouderschapsverlof en vrijwilligerswerk. Ook beantwoordt het VAT vragen over wetswijzigingen, gelijke behandeling en ongewenste intimiteiten. De Vrouwenbond kan echter niet helpen bij een conflict met de werkgever. Alleen sectorbonden mogen individuele hulp bieden bij arbeidszaken. De VAT vrouwen zijn:

NAAM	TELEFOON	DESKUNDIGE OP GEBIED
uiterlijk tot 21.00 uur bellen en niet in het weekend		
Rika Baauw	0345 – 501551	Sociale wetgeving
Tonny Biesterveld	020 – 6225759	Belastingen
Emmy Bouwens	070 – 5111825	WWB
Ine de Bresser	073 – 6137383	WAO begeleiding, Sociale Zekerheid, Alimentatie, WWB
Marthie Gruijff-de Boer	0522 – 261911	WAO-begeleiding, Sociale Wetgeving
Jannie Donders	013 – 5358249	WAO, WWB, AOW, Pensioenen Reintegratie, Sociale Wetgeving, Alimentatie
Nel van Esseveld	0113 – 223684	WWB, Reintegratie, WMO
Els van der Heijden	040 – 2868363	WWB
Leny van Heugten	0493 – 695509	WWB, WW, WAO, Sociale Wetgeving (na 20.00 uur)
Ria Holtrop	033 – 4951476	Algemeen
Piety Imminga	0599 – 618908	Sociale wetgeving (uitkeringen), Subsidieaanvragen, Bezwaarschriften
Sandrina Jagers	030 – 6379273/06-13377752	Schuldhelpverlening, Schuldsanering, Bewindvoering, Berekening aflossingscapaciteit
Janna Klad	0598 – 618762	Sociale Dienst
Elly Kloot	010- 4168607	Reintegratie (alleen 's avonds bereikbaar)
Christel te Kolste	030 – 2712764	WWB, Uitkeringen
Tiny Koppens	020 – 6975145/06-22540316	Arbeid, WMO, Pensioenen
Ineke van Leijden-Renes	06-30728507	Belastingvragen (maandag- en dinsdagavond van 19.00 – 21.00 uur)
Wieke Marinus	050 – 5531713	Begeleiding voorzieningen WVG, Belastingen
Jennifer Meyer	06-25252113	Reintegratie (IRO-trajecten)
Jopie van der Nat	010 – 4812011	Belastingen, Algemeen (niet in weekend)
Roos van Oorschot-Abbink	0165-541624	Sociale Wetgeving, Huursubsidie
Sjaan Pronk-Linkerhof	034 – 4611771	Belastingen – ook voorgaande jaren
Sylvia Postema	0224 – 552735	WAO, WIA, Herkeuringen
Siska de Rijke	06 – 41506445	WMO
Wil van Spanje	0342 – 414339	WAO, WWB, Sociale Zekerheid, Arbeidszaken (niet na 18.00 uur)
Jopie Zasburg	0168 – 484276	WMO, Belastingen
Tineke van der Kraan	020-5816398	Landelijk coördinator

Zie voor de agenda: www.fnvvrouwenbond.nl

Annemieke Winder (33), single, projectmedewerker 'Vrouwen aan de slag!' bij Combiwel

tekst Nelleke van Oosterhout
fotografie Liesbeth Sluiter

24

Werk

Met het project 'Vrouwen aan de slag!' ondersteunt Combiwel vrouwen die actief in de samenleving willen worden, maar niet goed weten hoe ze dit aan moeten pakken. Ik heb de training opgezet en georganiseerd en begeleid de deelnemers. De vrouwen onderzoeken wat ze kunnen en willen, wat hen belemmert en wat ze nodig hebben. Daarnaast wordt elke vrouw gekoppeld aan een (vrijwillige) coach, die ook een training krijgt. In deze baan komt een aantal dingen samen die ik erg leuk vind: schrijven, organiseren, nieuwe ideeën ontwikkelen, samenwerken met collega's, begeleiden van mensen en een bijdrage leveren aan de emancipatie en participatie van met name allochtone vrouwen.'

Toekomst

'Dit soort projecten is hard nodig om alle vrouwen mee te laten doen op de arbeidsmarkt. Ik wil me verder ontwikkelen in het werkveld van participatie en emancipatie van allochtone vrouwen. Op lange termijn ambieer ik een advies- of beleidsfunctie op dit gebied.'

Emancipatie

'Emancipatie is voor mij het kunnen maken en realiseren van je eigen keuzes. We zijn hierin een

stuk verder dan de generatie van mijn moeder, maar we zijn zeker nog niet uitgeëmancipeerd. Zorgtaken komen nog altijd voornamelijk op de schouders van vrouwen terecht. Ik vind het jammer dat er vooral wordt gekeken naar de arbeidsparticipatie van vrouwen en niet naar de 'zorgparticipatie' van mannen. Daarnaast geldt voor veel allochtone vrouwen dat zij nog aan het begin van een emancipatieslag staan. Deze vrouwen moeten hard vechten om hun eigen weg te kunnen gaan. Ik vind solidariteit tussen autochtone en allochtone vrouwen hierbij erg belangrijk.'

Vrouwenbond

'De Vrouwenbond initieert goede projecten over belangrijke thema's als vrouwen in de wao en de combinatie van werk en zorg. Daarmee geeft de bond ook signalen naar de politiek welke thema's belangrijk zijn voor (emancipatie van) vrouwen.'

Voor het project 'Vrouwen aan de slag' worden nog vrijwillige coaches gezocht. Belangstelling?

Kijk op: http://www.fnvvrouwenbond.nl/actueel_gezocht

BON & MACHTIGING

invullen met hoofdletters s.v.p.

IK WORD LID VAN DE FNV VROUWENBOND, met ingang van

Naam

Geboortedatum

Adres

PC + Woonplaats

Telefoon

(Post)bankrekeningnummer

Kruis aan hoe u wenst te betalen:

☐ Ik machtig tot wederopzegging hierbij de FNV Vrouwenbond om de contributie van bovengenoemde (giro)rekening af te schrijven: ☐ € 6,45 per maand ☐ € 19,35 per kwartaal ☐ € 38,70 per half jaar ☐ € 77,40 per jaar

☐ Stuur mij een acceptgirokaart* per ☐ kwartaal € 20,35 ☐ half jaar € 39,70 ☐ jaar € 78,40 per jaar

☐ Ik wil euro per maand meer betalen (alleen bij automatische incasso)

Datum

Handtekening

(*betalen per acceptgiro is duurder, kosten per acceptgirokaart € 1,-)

Sturen naar FNV Vrouwenbond, Antwoordnummer 250, 1005 PW Amsterdam